

LIETUVOS RESPUBLIKOS TEISINGUMO MINISTERIJA

Biudžetinė įstaiga, Gedimino pr. 30, LT-01104 Vilnius,
tel. (8 5) 266 2984, faks. (8 5) 262 5940, el. p. rastine@tm.lt,
atsisk. sąskaita LT267044060000269484 AB SEB bankas, banko kodas 70440.
Duomenys kaupiami ir saugomi Juridinių asmenų registre, kodas 188604955

Valstybės garantuojamos
teisinės pagalbos tarnybai

2018-10-03 Nr. (1.16E) PR-6481
Į 2018-08-28 Nr. (2.21) NO-2-6446, 2018-
09-10 Nr. (1.21) NO-2-6787

DĖL NUOMONIŲ PATEIKIMO

Teisingumo ministerijoje buvo gauti Valstybės garantuojamos teisinės pagalbos tarnybos (toliau – tarnyba) prašymai pateikti nuomones dėl:

1. būtinojo gynėjo dalyvavimo nagrinėjant bylas dėl užsienio valstybėje priimto nuosprendžio pripažinimo ir vykdymo;
2. dėl galimybės laikinai neskirti pavedimų advokatui, nuolat teikiančiam antrinę teisinę pagalbą, kai jis yra įtariamasis ar kaltinamasis baudžiamoje byloje.

Teisingumo ministerija, atsižvelgdama į tarnybos prašymą ir siekdama užtikrinti tinkamą valstybės garantuojamą teisinę pagalbą reglamentuojančių teisės aktų taikymą, ir vadovaudamasi Lietuvos Respublikos valstybės garantuojamos teisinės pagalbos įstatymo (toliau – VGTPĮ) 7 straipsnio 1 dalies 5 punktu, teikia šias nuomones.

1. Dėl būtinojo gynėjo dalyvavimo nagrinėjant bylas dėl užsienio valstybėje priimto nuosprendžio pripažinimo ir vykdymo.

Teisingumo ministerija, įvertinusi tarnybos 2018 m. rugpjūčio 28 d. rašte Nr. (2.21)NO-2-6446 pateiktą informaciją, pritaria, kad būtinojo gynėjo dalyvavimo institutas neturėtų būti taikomas, kai nėra teisės aktuose numatytų pagrindų privalomam gynėjo paskyrimui. Kartu atkreiptinas dėmesys, kad VGTPĮ ir Lietuvos Respublikos baudžiamojo proceso kodekso (toliau – BPK) nuostatomis tarnybai pavesta atlikti advokato parinkimo funkciją užtikrinant valstybės garantuojamos teisinės pagalbos teikimą baudžiamosiose bylose, tačiau nenumatyta teisė kvestionuoti teismų nutartis, kuriomis gynėjo dalyvavimas yra pripažįstamas būtinas, bei jų priėmimo motyvus. Kylantys teisinio reguliavimo taikymo klausimai sprendžiami gerinant bendradarbiavimą su institucijomis, priimančiomis sprendimus dėl būtinojo gynėjo dalyvavimo baudžiamosiose bylose. *Teisingumo ministerija, atsižvelgdama į tarnybos pateiktą informaciją, taip pat atkreips Teisėjų tarybos dėmesį į išdėstytus argumentus.*

Dėl tarnybos išdėstytų argumentų, kad advokatas turi atlikti atstovo funkcijas, nežinodamas nuteistojo valios, pažymėtina, jog tokioje byloje paskirtas advokatas, siekdamas gauti reikalingus duomenis apie kitoje Europos Sąjungos valstybėje narėje esantį nuteistąjį, gali, esant poreikiui,

kreiptis į bylą nagrinėjančią teisimą. Pažymėtina, kad pagal pavyzdinėje liudijimo, nurodyto Lietuvos Respublikos įstatymo dėl Europos Sąjungos valstybių narių sprendimų baudžiamosiose bylose tarpusavio pripažinimo ir vykdymo 23 straipsnio 1 dalyje, formoje¹ numatyta grafa „nuteistojo nuomonė“, kuri leistų advokatui suprasti ginamojo poziciją.

2. *dėl galimybės laikinai neskirti pavedimų advokatui, nuolat teikiančiam antrinę teisinę pagalbą, kai jis yra įtariamasis ar kaltinamasis baudžiamoje byloje.*

Pirma, atkreiptinas dėmesys, kad Nuolatinio antrinės teisinės pagalbos teikimo pavyzdinės sutarties (toliau – Sutartis)² 2.2.2 punktu, advokatas turi teikti antrinę teisinę pagalbą 40 valandų <...> per savaitę darbo dienomis, taip pat nedarbo ir švenčių dienomis (pagal budėjimo grafikus). Be to, tarnyba pagal Sutarties 3.1.3 punktą privalo mokėti advokatui nustatyto dydžio užmokestį, kuris yra pastovus (Sutarties 2.1.1 punktas) ir gali būti nemokamas tik, kai advokatas informuoja tarnybą apie savo laikiną nedarbingumą dėl ligos, nėštumo ir gimdymo, tėvystės ar laikotarpio vaikui prižiūrėti bei kitus laikotarpius, kai dėl pateisinamų priežasčių neteiks antrinės teisinės pagalbos (Sutarties 2.2.10 punktas). *Antra*, vadovaujantis VGTPĮ 18 straipsnio 5 dalimi, tarnyba, parinkdama advokatą, atsižvelgia į pareiškėjo siūlymą dėl konkretaus advokato paskyrimo, pareiškėjo gyvenamąją vietą, advokato darbo vietą, advokato darbo krūvį ir į kitas antrinės teisinės pagalbos teikimui reikšmingas aplinkybes. Valstybės garantuojamos teisinės pagalbos kolegijos 2010 m. sausio 19 d. sprendimu civilinėse – administracinėse bylose nuolat antrinę teisinę pagalbą teikiantiems advokatams per mėnesį skiriama nuo 9 iki 12 naujų bylų, o baudžiamosiose bylose – nuo 23 iki 26 naujų bylų. Taigi, tarnyba turi pareigą užtikrinti tolygų advokatų darbo krūvį. *Trečia*, pažymėtina, kad, vadovaujantis Lietuvos Respublikos advokatūros įstatymo 23 straipsnio 2 dalimi, advokatas Lietuvos advokatūros sprendimu gali būti laikinai išbrauktas iš Lietuvos praktikuojančių advokatų sąrašo, jei jis yra įtariamasis ar kaltinamas nusikalstamos veikos padarymu. Lietuvos advokatūrai nusprendus advokato laikinai neišbraukti, jam nėra taikomi kokio nors pobūdžio veiklos ribojimai, todėl atitinkamai nėra teisinio pagrindo antrinę teisinę pagalbą teikiantiems advokatams numatyti veiklos apribojimus ir nepavesti naujų bylų, vadovaujantis vien Lietuvos advokatūros rekomendacija. Taip pat būtų kvestionuotinas ir tokio ribojimo racionalumas, kadangi neskiriant naujų pavedimų, advokatas vis tiek privalėtų teikti antrinę teisinę pagalbą jam jau paskirtose bylose.

Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, *teisinis reguliavimas nenumato galimybės tarnybai savo iniciatyva nuspręsti laikinai neskirti konkrečiam nuolat antrinę teisinę pagalbą teikiančiam advokatui bylų, kai jis yra įtariamasis ar kaltinamasis baudžiamoje byloje, tačiau nėra išbrauktas iš praktikuojančių advokatų sąrašo.*

Teisingumo viceministras

Eugenijus Šuliokas

Vaida Rudėnaitė, (8 5) 266 2994, el. p. vaida.rudenaite@tm.lt

¹ Lietuvos Respublikos teisingumo ministro 2015 m. kovo 30 d. įsakymas Nr. 1R-89 „Dėl pavyzdinių formų patvirtinimo“.

² Lietuvos Respublikos teisingumo ministro 2005 m. balandžio 27 d. įsakymas Nr. 1R-123 „Dėl Antrinės teisinės pagalbos teikimo pavyzdinių sutarčių patvirtinimo“.